

KO HA 'Ū ALEAPAU KUO FOKOTU'UTU'U 'I HA FALEHOPO KI HANO TULI MEI HE NOFO TOTONGĪ

Ko e lahi taha 'o e 'ū keisi 'i he fakamāu 'o e lenitlooti-tokotaha nofo totongī 'oku fa'a fakalelei'i pe ta'e a'u atu ki ha hopo. Ke 'ikai fai ha hopo, 'oku fa'a 'aleapau 'a e kau lenilootī mo e kau nofo totongī ki he me'a 'oku ui ko e ngaahi fakapapau kuo nau fokotu'u, pe fokotu'u 'o ha aleapau. Ko e "Stipulated" 'oku 'uhinga ia ko e felotoi 'o ha ongo tafa'aki ki he ngaahi tu'utu'uni, 'o 'ikai ke kau atu ki ai ha fakamaau pe fa'u ha tu'utu'uni fekau'aki mo e lao pe ko e 'ū mo'oni'i me'a. 'Oku 'i ai 'a e ngaahi lelei mo e ngaahi kaunga kovi ki he kau nofo totongī 'oku nau fakamo'oni ki he fa'ahinga aleapau ko 'enī. Manatu'i ma'u pē, 'okapau te ke fakamo'oni ki ha aleapau kuo fototu'u, 'e ala lava ké ke tukuange ha konga 'o ho'o ngaahi totonu fakalao mahu'ingá.

NGAAHI LELEI:

- 'Oku vave: 'Oku fakalelei'i pē 'a e keisi he taimi pē ko iá, 'o 'ikai ke fai ha hopo.
- 'Okapau te ke fai ki he aleapaú ***totonu***, 'e tamate'i 'a e keisi pea 'e 'ikai ke 'i ai ha fakamāu'i 'o e tuli mei he nofo totongī 'i ho'o lekootī. ('Okapau 'e'ikai ke fakahā'i fakapatonu 'e he aleapaú 'a e taimi 'e tamate'i ai 'a e keisi, 'e tamate'i 'i he ta'u 'e taha.)
- Fakamakatu'unga 'i he aleapaú, 'e ala lava pe ké ke nofo 'i ho'o falé, pe ma'u ha taimi lahi ké ke hiki 'i ha'o feinga hopo pea ke fo'i.
- Fakamakatu'unga 'i he aleapaú, 'oku malava ké 'ikai ké ke totongī 'a e 'ū fakamole makehe 'a e lenilootī ki ha'ane totongī e fakamāu'angá pe 'ū totongī ki he loeá.

'Ū KAUNGA KOVĪ:

- 'Oku 'i ai 'a e 'ū foomu aleapau 'e ni'ihī 'oku pehē "to'o" ('uhinga ko e to'o 'aupito) 'o ha fa'ahinga totonu pē 'oku ke ala ma'u ke faka'ilo 'aki ho'o lenilootī. 'Oku totonu ké ke fakakaukau'i 'aupito ke 'oua te ke tali ke fakamo'oni 'i ha aleapau 'oku hā ai ha makatu'unga ke to'o. 'Oku malava ké ke fekau ki he leilootī ke kohi'i tamate'i 'a e konga ko ia 'oku hā atu 'i he aleapaú.
- 'E mole ho'o fangamālie ké ke 'ave e keisi ki falehopó. 'Okapau 'oku 'i ai ha fakafeangai pe 'ū malu'i ne ke mei ala ma'u ki he tulí 'e malava ke mole ia. 'Oku 'ikai ke uesia ia 'okapau 'oku 'i ai ha palopalema fakalao mo e tulí. 'Okapau te ke felotoi ke fokotu'utu'u ha aleapau, 'e mole leva ho'o totonu ke fakafepaki'i 'a e keisi tuli 'a e lenilootī.
- 'Okapau 'oku 'ikai ké ke loto ki ha 'aho pau ke tamate'i 'a ho'o keisi, 'e malava ke 'asi 'i ho'o lekootī 'o fe'unga mo e ta'u 'e taha.
- Kuo pau ké ke muimui pau ki he aleapaú 'o hangē ko hono hiki atú. 'Okapau 'e 'ikai ké ke muimui pau ki he aleapaú, 'e malava ke tuli vave koe 'e he lenilootī, ta'e 'i ai ha'o totonu ki ha hopo. 'Oku a'u pe ki ha kī'i maumau lao si'isi'i 'o ha makatu'unga 'e malava ke fai ai 'a e tuli.
- Neongo te ke malava 'o kole ke fai ha hopo 'okapau 'e pehē 'e he lenitlotí ne 'ikai ké ke muimui ki he aleapaú, ko e palopalemá pē 'e 'eke atu 'e he fakamaaú:

- na'a ke muimui ki he aleapaú
- na'e ta'ofi koe 'e he lenilootí mei ha'o muimui ki he aleapaú
- na'a ke liliu mo e lenilootí 'a e aleapaú
- na'e fakahoko 'a e felotoi 'i he aleapaú 'i he fai totonu
- ko e uhouhonga 'o e aleapaú na'e 'ikai ke fea
- ko ho'o mo'ua ki he totongi falé ne hoko ia hili ho'o fakahoko 'a e aleapaú

'OKU TOTONU NAI KE U FAKAMO'ONI 'I HE ALEAPAŪ?

'Oku fakatefito pē meiate koe pe te ke loto ké ke fai ha aleapau felotoi 'o fokotu'u. Ko e ngaahi aleapaú te ne ala lava 'o 'oatu kiate koe ha taimi lahi ange ké ke hiki, pea lava 'o ta'ofi mei hono fakahū ki ho'o lekootí 'a hono tuli koé, pea 'i he taimi 'e ni'ihi te ne fakangofua koe ké ke tauhi pe ho'o 'apí. Kā 'oku ke tukuange nai ha'o ngaahi totonu fakalao 'i ho'o fakamo'oni 'i ha aleapau kuo fokotu'utu'ú. 'Eke hifo pē kiate koe:

- 'Oku 'uhinga lelei nai 'a e makatu'unga 'o e aleapau ko 'ení? Te u malava nai 'o totongi 'a e pa'anga 'oku ou felotoi ki aí? Te u malava nai 'o hiki 'i he taimi 'oku ou felotoi ki aí?
- 'E loto nai 'a e lenilootí ke to'o 'a e keisi ni 'i he taimi pē ko iá, pe 'e tu'u pē 'i he 'eku lekootí 'i ha ta'u 'e taha?
- 'Oku tūkunga fēfē nai ha'aku mālohi 'i ha hopo? 'Oku 'i ai nai ha fa'ahinga palopalema fakalao 'i he tohi fanongonongo ki he tuli he nofo totongi 'a e lenilooti? 'Oku ai nai ha'aku 'ū poini ke fakafekiki 'aki ha'anau 'ū poini?
- 'Oku ala lava nai keu kumi ha fakafofonga lao ke ne fakafofonga'i au 'i ha hopo? ('Okapau te ke hopo pea ke fo'i, 'e ala lava ke 'eke'i atu ké ke totongi 'a e 'ū totongi fakamole fakalao 'a e lenilootí.)
- 'Oku pehē nai 'e he aleapaú 'oku ou tukuange 'a 'eku 'ū tukuaki'i 'oku lava ke u fakafepaki'i 'aki 'a e lenilooti? ('Okapau ko ia, 'oku totonu ké ke 'eke ki he lenilootí ke to'o 'a e konga ko ia 'o e aleapaú.)

'Ū TOHI FANONONOGNO KI HE TA'EMUIMUI KI HE ALEAPAŪ

'Okapau kuo ke fakamo'oni 'i ha aleapau kuo fokotu'utu'u, pea kuo faile 'e he lenilootí ha me'a mo e fakamāu'angá, 'o pehē 'oku 'ikai ké ke muimui ki ai, 'e 'i ai leva 'a e tu'utu'uni ki he tulí kiate koe. 'E malava leva 'a e lenilootí 'o kole ki he fakamāu'angá ki ha 'ota ke 'alu atu 'a e polisi 'o tuli koe 'i ha ngaahi 'aho si'i. 'I he malava pē 'a hono faile 'e he lenilootí 'a e tohi fanongonongo 'o e 'ikai ke muimui ki he aleapaú, 'e si'isi'i pē 'a ho'o ngaahi fili ke fai:

- 'Alu ki fale hopó 'o faile ha tohi fanongonongo 'o kole ke fai ha fakataha fakalao. 'E 'oatu leva 'a e 'aho ki he fakataha fakalao 'i ha 'aho 'e taha pe ua. 'I he fakataha fakalao ni, 'e fiema'u ai ké ke fakaloto'i 'a e fakamāu 'a e taha 'o e ongo me'a ni, na'a ké ke muimui ki he aleapaú, pea ne 'i ai 'a e 'uhinga lelei ki he 'ikai ké ke muimui ki aí. 'Oku 'i ai pe 'a e ngaahi me'a si'i 'e vakai'i 'e he fakamāu'angá:
 - na'a ke muimui ki he aleapaú
 - na'e ta'ofi koe 'e he lenilootí mei ha'o muimui ki he aleapaú
 - na'a ke liliu mo e lenilootí 'a e aleapaú
 - ne fakahoko nai 'a e aleapau ni 'i he fai totonu
 - ko e uhouhonga 'o e aleapaú na'e 'ikai ke fea

- ko ho’o mo’ua ki he totongi falé ne hoko ia hili ho’o fakahoko ‘a e aleapaú
- Fetu’utaki ki he lenilootí pe ki ha loea mo kole ke nau tamate’i ‘a e tulí hili ho’o hiki ‘osi mei ‘apí. Pea ke hiki leva ‘i he taimi ko iá.
- ‘Okapau ‘oku ‘i ai ha ‘uhinga fakafekau’aki ki ha faingata’a’ia fakaesino/faka’atamai ‘a e ‘uhinga ko ia ne ‘ikai ké ke fai ai ki he aleapaú, kole ki he lenilootí pe ki he ‘enau loeá ki ha liliu ‘oku lelei ange. ‘E malava ke hoko ‘eni ke fakakau ha aleapau fo’ou, pe ha taimi lahi ange ké ke hiki ai.

Ko e me’á pē, ko ‘ene lava pē ‘a e fakamo’oní, ‘oku ‘ikai ke toe ‘i ai ha toe me’a te ke lava ‘o liliu ki ai. Kuo pau ké ke mumui ki ai ka ‘ikai ‘e ‘oatu ha tu’utu’uni tuli kiate koe .